תנא כוותיה דרבא [1]איש פרט לקטן [1]אשר ישכב את אשת אביו משמע בין אשת אביו שהיא אמו ובין אשת אביו שלא אמו אמו שאינה אשת אביו מניין ת"ל [1]ערות אביו גלה מופנה להקיש ולדון ממנו גזרה שוה [1]מות יומתו בסקילה אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה נאמר כאן דמיהם בם ונאמר באוב וידעוני [2]דמיהם בם מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה עונש שמענו אזהרה מניין ת"ל [3]ערות אביך לא תגלה ערות אביך זו אשת אביך אתה אומר אשת אביך או אינו אלא ערות אביך ממש נאמר כאן ערות אביך לא תגלה ונאמר להלן [1]ערות אביו גלה מה להלן באישות הכתוב מדבר אף כאן באישות הכתוב מדבר ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת אביו שאינה אמו אמו שאינה אשת אביו מניין תלמוד לומר [3]ערות אמך לא תגלה אין לי אלא באזהרה שעשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו עונש מניין נאמר כאן ערות אביך לא תגלה ונאמר להלן ערות אביו גלה מה באזהרה עשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו אף בעונש עשה הכתוב אמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו [3]אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אב ורבנן ערות אביך ממש האי [4]מואת זכר נפקא לחייב עליו שתים וכדרב יהודה דאמר רב יהודה נכרי הבא על אביו חייב שתים הבא על אחי אביו חייב שתים אמר רבא מסתברא מילתא דרב יהודה בישראל בשוגג ובקרבן והאי דקאמר נכרי לישנא מעליא הוא דאי סלקא דעתך נכרי ממש דינו מאי ניהו קטלא בתרי קטלי קטלת ליה תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתים הבא על אחי אביו חייב שתים איכא דאמרי דלא כרבי יהודה ואיכא דאמרי אפילו תימא רבי יהודה ומייתי לה בק"ו מאחי אביו ומה אחי אביו דקורבה דאביו הוא חייב שתים אביו לא כ"ש וקמיפלגי בפלוגתא דאביי ורבא מר סבר עונשין מן הדין ומר סבר אין עונשין מן הדין ורבנן אזהרה לאשת אביו מנא להו נפקא להו [5]מערות אשת אביך לא תגלה ור' יהודה ההוא מיבעי ליה לאזהרה לאשת אביו לאחר מיתה ורבנן ההוא מסיפא דקרא נפקא ערות אביך היא ורבי יהודה ההוא מיבעי ליה משום אשת אב אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת איש והאנן תנן הבא על אשת אב חייב עליה משום אשת אב ומשום אשת איש בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו ולא פליג רבי יהודה אמר אביי בברייתא ורבנן עונש דאשת אביו לאחר מיתה מנא להו בשלמא רבי יהודה מייתי לה בגזירה שוה אלא רבנן מנא להו אמרי לך ההוא ערות אביו גלה דמפיק לה רבי יהודה לגזירה שוה מפקי ליה אינהו לעונש דאשת אביו לאחר מיתה ורבנן עונש לאמו שאינה אשת אביו מנא להו אמר רב שישא בריה דרב אידי אמר קרא אמך היא עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו: הבא על כלתו כו': ולחייב נמי משום אשת בנו אמר אביי פתח הכתוב בכלתו וסיים באשת בנו לומר לך זו היא כלתו זו היא אשת בנו: **מתני'** הבא על הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה בסקילה אם אדם חטא בהמה מה חטאה אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכתוב תסקל ד"א שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני על ידה: **גמ'** זכר מנא לן דת"ר [6]איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין גדול בין קטן משכבי אשה מגיד לך הכתוב ששני משכבות באשה א"ר ישמעאל הרי זה בא ללמד ונמצא למד מות יומתו בסקילה אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה נאמר כאן דמיהם בם ונאמר באוב וידעוני דמיהם בם מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה

עונש

סליק כוותיה. כתורת כהנים דקתני ספרא ר' יהודה דערות אביך לרבי יהודה זו אשת אביך ולית ליה גזירה שוה למילף מיניה עונש לאמו שאינה אשת אביו ומייתר ליה אמך היא להאי דרשה: ת"ל **ערות אביו גלה.** ומשמעות לא משמע אנוסה דהאי לאו ערות אביך היא אלא מופנה הוא לגזירה שוה כדדריש בסופה ומהכא תיפוק לן עונש לאמו אנוסה כדמפרש בסופה: **מה להלן באישות הכתוב מדבר.** דהא רישא דקרא איש אשר ישכב את אשת אביו כתיב ומשמע בין אשת אביו וכו' וחייב עליה משום אשת אב עד דאתא אמך היא דסופה ומיעטה ואוקמה לרישא דקרא על כרחיך באשת אביו שאינה אמו: **בעונש מניין.** היינו הך דאתחיל בה לעיל ושבקה: **אמך היא.** ארישא דקרא מהדר לאפוקי ממשמעותיה והיכא דאשת אביו הויא אמו אינו חייב עליה משום אשת אב אלא משום אם: **ערות אביך ממש.** אבל אשת אב לא רמיזא הכא הלכך לא אתיא אמך היא למעוטי ולדרשה אחרינא אתא כדלקמן: **נכרי הבא על אביו.** מפרש ליה רבא דבישראל קאמר והא דנקט עובד כוכבים לישנא מעליא: **חייב שתים.** משום זכר וערות אביך: **על אחי אביו.** משום זכר וערות אחי אביך לא תגלה דמשמע ליה ממש: **בשוגג ולקרבן.** דכיון דאיכא שני לאוין חלוק חטאות ביניהם אע"ג דכרת אחת היא דנפקא לן במסכת מכות באלו הן הלוקין (דף יד:) ברישיה דדרשינן אחותו יתירא לחלק כרת למפטם וסך דכתיב ביה שני לאוין וכרת אחת וה"ה לכל שני לאוין וכרת אחת: **דינו מאי ניהו קטלא.** ואפילו שוגג דקאמר לקמן (דף ס.) בהאי פירקא אזהרה שלהם זו היא מיתתם: **דלא כרבי יהודה.** דהא לא משמע ערות אביך ממש דאתיא גזירה שוה ואפיקתיה ממשמעותיה: **מאחי אביו.** דההוא ודאי משמע ליה ממש דכתיב בגופיה אל אשתו לא תקרב: **פלוגתא דאביי ורבא.** בעונשין מן הדין באלו הן הנשרפין: **ואי אתה מחייבו משום אשת איש.** דכיון דמחייב עליה רישא דקרא משום אשת אב משמע נמי אשת איש ואתא היא ואפקיה: **ורבנן עונש באשת אב לאחר מיתה מנא להו.** אבל אזהרה כתוב בה כדדרשינן מדרשה למר ולמר: **בשלמא לרבי יהודה.** דיליף עונש מאזהרה בגזירה שוה מייתי לה נמי בגזירה שוה אלא לרבנן מנא להו: **ערות אביו גלה.** גבי עונש כתיב: עונש באמו לא כתיב אלא באשת אב הוא דכתיב: **אמך היא.** בהוויתה היא כל לדדין שוין בה בין שהיא אשת אב בין שאינה אשת אביו: **ונחייב נמי משום אשת בנו.** דהא שני לאוין ושני שמות הן ערות כלתך לא תגלה אשת בנך היא לא תגלה ערותה (ויקרא יח): **וסיים באשת בנו.** דכתיב היא ומשמע היא האמורה ברישא דקרא והאי דהדר וכתביה לחייב עליה אף לאחר מיתה: **מתני' סקלה.** מכשול עון: **גמ' אשר ישכב את זכר.** מדלא כתיב איש לא חלק בנשכבים בין גדול בין קטן להתחייב השוכב עליה ואשמעינן דלא בעינן תרווייהו בני עונשין ומינה נמי ילפינן דאי הוה נשכב גדול ושוכב קטן כגון בן תשע שנים ויום אחד דביאתו ביאה ולאו בני עונשין הוא ומחייב נשכב: **משכבי אשה.** שתי משכבות יש באשה שוין זה לזה לחייב בכל עריות כדרכה ושלא כדרכה: **ה"ז בא ללמד.** על זכר שחייב אפילו שלא כדרכה: **ונמצא למד.** למשכב זכור לא איצטריך קרא דפשיטא לן דכל משכב זכר שלא כדרכו הוא אלא האי משכבי לאשמועינן אתא דהבא על אשה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב:

וגם

הבא על אביו חייב ב' הבא על אחי אביו חייב ב'. תימה דלא תני להו בכלל ל"ו כריתות כיון דאי עביד תרווייהו חייב על כל אחת ואחת ובירושלמי פריך לה בפרקא ומשני כל שום וזכור אחד: **לומר** לך זו היא כלתו וזו היא אשת בנו. האי דהדר כתבה לחייב עליה אף לאחר מיתה כדפ"ה וא"ת אזהרה שמענו עונש לאחר מיתה מנ"ל דלעיל איצטריך קרא לעונש ואזהרה דאשת אב לאחר מיתה וי"ל דנפ"ל מג"ש דדמיהם מאשת אב דענש לאחר מיתה כמחיים: **הבא** על הזכר ועל הבהמה. הא דלא קתני והביא בהמה עליו משום דלא כתיב בהדיא אלא מדרשא והא דלא קתני והביא זכר עליו אף על גב דכתיב בהדיא שניהם מות יומתו (ויקרא כ) איכא למימר לישנא דקרא נקט דכתיב (שם יח) ואת זכר לא תשכב:

עונש

מסורת הש"ס

א) [עתוס' כאן לעיל נג: על הגליון דה"א משום קלון וכו'], ב) לקמן סו., ג) כריתות ה., ד) [שם ג.], ה) [פסחים ג. וש"נ], ו) לקמן עו. כריתות ג. מכות ה: תמורה ט. ז) [עיין אי עונשין או אין עונשין מן הדין נתבאר עוד לקמן עג. עו. מכות ה: יז. יז: זבחים קו:], ח) [בכר תני לה לעיל נג. ועי' תוי"ט ועי' קול הרמז], ט) [בסדר המשנה ל"ג מלת בסקילה], י) [עתוס' לעיל נג: דה"א משום קלון], כ) [עיין תוספות לקמן עו. ד"ה הרי זה], ל) [לקמן סו. כריתות ה.], מ) [קדושים פרק י], נ) [אביו רש"ש], ס) [ויקרא יח], ע) [לקמן עו.], פ) [נ"ל כרן], צ) [ונראה שצריך לעיל בעיקר המשנה נג.].

◆

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אֵשֶׁת אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת יוּמְתוּ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם: ויקרא כ יא
2. וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְּעֹנִי מוֹת יוּמָתוּ בָּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: ויקרא כ כז
3. עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ: ויקרא יח ז
4. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא: ויקרא יח כב
5. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא: ויקרא יח ח
6. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת זָכָר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם: ויקרא כ יג

◆

מוסף רש"י

מה להלן בסקילה. דכתיב באבן ירגמו אותם (לקמן סו.). **לישנא מעליא הוא.** שמלוה ודרך נקיי הדעת לספר בלשון נקיה (פסחים ג.). **אין עונשין מן הדין.** מדין ק"ו, דיני ממונות ומכות פסח והלכות עבודה ופסולי קדשים אתה למד מק"ו אבל לא אזהרות ועונשין (חגיגה יא:).

עין משפט
נר מצוה

מט א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה א:
נ ב מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופ"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ד [והל' יד טוו]:
נא ג ד מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הי"ד:
נב ה מיי' שם הלכה י [ס"ע אה"ע סי' כ סעי' א בהגה]:

◆

רבינו חננאל

תניא כוותיה דרבא איש פרט לקטן אשר ישכב את אשת אביו משמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת אביו שאינה אמו. אמו שאינה אשת אביו מניין ת"ל ערות אביו גילה מופנה להקיש ולדון ממנו ג"ש כו' עד אמך היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אביו ורבנן ערות אביך אביך ממש הוא וליחייבו שתים חדא הא. אידך מואת זכר לא תשכב וכדרב יהודה דאמר נכרי הבא על אביו חייב שתים. ופירשה האי דקתני חייב שתים ישראל הוא והאי דאמר נכרי לישנא מעליא. כלומר ליכא בישראל דעביד כי האי גוונא וחייב כגון שגג בזה ונתחייב שתי חטאות דאי ס"ד נכרי ודאי הא קי"ל אזהרתן זו היא מיתתן חייב שתים בתרי קטלינן ליה. תניא נמי הכי הבא על אביו חייב שתים ועל אחי אביו חייב שתים איכא דאמר ודלא כר' יהודה איכא דאמר אפילו תימא ר' יהודה מייתי לה בק"ו מאחי אביו: הבא על אשת אביו כו'. פי' אחר מיתת אביו חייב משום אשת אביו בלבד. הבא על כלתו וכו' הבא על הזכור. ת"ר איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין קטן בין גדול משכבי אשה מגיד לך הכתוב ששתי משכבות באשה. אמר רבן גמליאל הרי זו האשה באת ללמוד כי יש משכב בזכר כאשה ונמצאת למידה כי יש לך שתי משכבות ובשתיהן חייבת בהן. מות יומתו בסקילה. עונש שמענו כמו שפירשנו אזהרה לשוכב מואת זכר לא